

ALEXEJ FJODOROVIČ LOSEV

**VLADIMIR
SOLOVJOV**
A JEHO DOBA

Pavel Mervart 2018

OBSAH

O vzniku knihy věnované Vladimíru Solovjovovi <i>Aza Alibekovna Tacho-Godiová</i>	13
--	----

ČÁST PRVNÍ ŽIVOTNÍ CESTA VLADIMIRA SOLOVJOVA

1. Dětství (1853–1864)	21
2. Školní léta (1864–1869)	27
3. Studentská léta (1869–1873)	37
4. Diplomová práce (1874)	42
5. První zahraniční cesta (1875–1876)	54
6. Mezi první zahraniční cestou a disertační prací (1876–1880)	59
7. Veřejná přednáška z 28. března 1881	70
8. Osmdesátá léta 19. století	73
9. Devadesátá léta 19. století	92
10. Poslední dny života	108

ČÁST DRUHÁ TEORETICKÁ FILOSOFIE

I. KRITICKÝ PŘEHLED DĚL	115
1. Komplexní vědění	118
2. <i>Kritika abstraktních principů</i>	130
3. <i>Krise západní filosofie. Proti pozitivistům</i>	135
4. <i>Čtení o boholidství</i>	137
5. „Historické kroky filosofie“	139
6. <i>Teoretická filosofie</i>	142
7. Tři skvělá díla	149
8. <i>Ospravedlnění dobra</i>	155

II. PRAMENY DĚL	159
1. Obecné poznámky	159
2. Vladimir Solovjov a Platón	160
3. Vladimir Solovjov a novoplatonismus	161
4. Vladimir Solovjov a patristika	163
5. Vladimir Solovjov a Őrigenés	165
6. Vladimir Solovjov a teosoficko-gnostická literatura	170
7. Vladimir Solovjov a Descartes	174
8. Vladimir Solovjov a Spinoza	177
9. Vladimir Solovjov a Kant	178
10. Vladimir Solovjov a Schelling	182
11. Vladimir Solovjov a Hegel	184
12. Vladimir Solovjov a Comte	187
13. Vladimir Solovjov a Schopenhauer	188
14. Vladimir Solovjov a Eduard von Hartmann	191
15. Závěr	193
III. UČENÍ O SOFII	195
A. Nevydaný rukopis <i>Sophie</i>	195
1. Vstupní poznámky	195
2. Obecný program filosofie	196
3. Ekumenické náboženství	196
4. Pojem absolutna	197
5. Východ a Západ	199
6. Mnohost bytí	200
7. Člověk jako organická jednota	201
8. Otázky kosmogonie	201
9. Otázky dějin	203
10. Kabalistické motivy	205
11. Hierarchie sofijního podřizení	206
12. Vedlejší motivy	207
13. Obecná filosofická charakteristika traktátu <i>Sophie</i>	207
14. Protiklady v učení o Sofii, Moudrosti Boží	212
15. Nestvořená a stvořená Sofie	212
16. Kosmismus	213
17. Antropologismus	214

B. Dalších pět aspektů kosmicko-antropologické Sofie	216
1. „Věčná ženskosť“	216
2. Intimně romantický aspekt	216
3. Kritické poznámky o romantismu	218
4. Estetická tvorba a eschatologie	221
5. Magie	222
C. Historické prameny učení o Sofii	224
1. Gnosticismus	224
2. Kabala a novověcí myslitelé	229
3. Ruský národní prvek – desátý aspekt Sofie	231
4. Z literatury o Sofii.	232
D. Obecný závěr z učení o Sofii	233
1. Přítomnost sofijní teorie ve všech obdobích Solovjovovy tvorby	233
2. Smyslová různorodost a univerzálnost ideje Sofie	233
3. Materialistická, kritická a umělecká tendence	234
4. Idea Sofie – konkretizace	235
IV. ETIKA	237
1. Obecně solovjovovské rysy traktátu <i>Ospravedlnění dobra</i>	237
2. Základní dělení traktátu	240
3. Přehled nejdůležitějších otázek	243
4. První kritici <i>Ospravedlnění dobra</i>	248
5. Kritika <i>Ospravedlnění dobra</i> Je. N. Trubeckého	251

ČÁST TŘETÍ

SOCIÁLNĚ-HISTORICKÁ HLEDÁNÍ

I. NÁRODNOSTNÍ OTÁZKY	261
1. Slavjanofilové, zapadníci a Vladimír Solovjov	261
2. Učení o židovství a Polácích	265
3. Celosvětová teokracie	270
4. Rusko a Evropa	272
5. „Slavjanofilství a jeho úpadek“ a některé další obdobné texty	274
6. Kritika Solovjovových názorů na národnostní otázku ze strany pozitivistů	277

7. Kritika Solovjovových názorů na národnostní otázku ze strany patriotů	278
8. Vztah Solovjova k socialismu a buržoazii	281
9. Obecná poznámka k Solovjovovým sociálně-historickým hledáním	285
II. NÁBOŽENSKÁ HLEDÁNÍ VLADIMIRA SOLOVJOVA V OBLASTI TEORIE A DĚJIN FILOSOFIE	291
1. Solovjovova mimovolně panteistická tvrzení	292
2. Víra a rozum	298
3. Sofijní smysl gnozeologie a ontologie	301
4. Kritika byzantsko-moskevského pravoslaví	302
5. Šíře Solovjovových historicko-náboženských zájmů	305
III. KONFESIJNÍ HLEDÁNÍ	307
1. Římskokatolický utopismus	307
2. Solovjovovo osobní konfesijní zaměření	313
IV. NÁBOŽENSKO-FILOSOFICKÁ PROBLEMATIKA DANÉHO OBDOBÍ	329
1. Analýza traktátu <i>Rusko a všeobecná církev</i>	329
2. Filioque v souvislosti s problematikou Východu a Západu	339
3. Otázka Sofie v traktátu <i>Rusko a všeobecná církev</i>	346
4. Učení o teokracii	347
5. Rozčarování z teokracie	349
V. VLADIMIR SOLOVJOV A OFICIÁLNÍ RUSKO	353
1. Víra a rozum	353
2. Kritika Vladimira Solovjova z hlediska kanonického práva	364
3. Antonij (Chrapovickij)	366
4. Pavel Jakovlevič Světlov	371
5. Michail Michailovič Tarejev	373
6. Krátké shrnutí výše řečeného	378
7. Solovjovovo společensko-politické postavení	382

ČÁST ČTVRTÁ FILOSOFICKO-LITERÁRNÍ OKOLÍ

1. Vstupní poznámky	389
2. Filosoficko-dějinná problematika	390
3. Vztah Vladimira Solovjova k autorům, které podrobil kritice	403
4. Vladimir Solovjov a Lev Nikolajevič Tolstoj	405
5. Vladimir Solovjov a Fjodor Michajlovič Dostojevskij	412
6. Vladimir Solovjov a Vasilij Vasiljevič Rozanov	419
7. Vladimir Solovjov a Friedrich Nietzsche	426
8. Vladimir Solovjov a Konstantin Nikolajevič Leontějev	427
9. Vladimir Solovjov, Friedrich Nietzsche, Vasilij Vasiljevič Rozanov a Konstantin Nikolajevič Leontějev (v souvislosti se studiem pramenů apokalyptiky <i>Tří rozhovorů</i>)	430
10. Vladimir Solovjov a Boris Nikolajevič Čičerin	440
11. Vladimir Solovjov a Alexandr Ivanovič Vveděnskij	443
12. Vladimir Solovjov a Lev Michajlovič Lopatin	447
13. Vladimir Solovjov, Lev Michajlovič Lopatin a Jevgenij Nikolajevič Trubeckoj	457
14. Vladimir Solovjov a Jevgenij Nikolajevič Trubeckoj	466
15. Vladimir Solovjov a Sergej Nikolajevič Bulgakov	484

ČÁST PÁTÁ SVĚTONÁZOR A OSOBNOST

I. OBEČNÝ SVĚTONÁZOR	491
1. Kým Vladimir Solovjov nebyl?	491
2. Vladimir Solovjov jako „mystik“	493
3. Solovjovův idealismus	510
4. Materialismus u Vladimira Solovjova	511
5. Filosofie dějin	514
II. OSOBNOST	519
1. Zevnějšek a chování Vladimira Solovjova	519
2. Humor a smích	528
3. Popíjení vína	532

4. Vladimír Solovjov a Sofie Petrovna Chitrovová	537
5. Osobnost v celkovém pohledu	543
6. Závěr	555

POZNÁMKY	557
----------------	-----

Základní data života a tvorby Vladimíra Solovjova	585
Stručná bibliografie	589
České překlady děl Vladimíra Solovjova	590
Ediční poznámka	593

DOSLOV

PROLEGOMENA K ČESKÝM POLEMIKÁM O VLADIMÍRU SOLOVJOVVI

<i>Karel Sládek</i>	595
Důrazy solovjovovských bádání v českých zemích	596
Polemiky o Solovjovovi jako o mystikovi	600
Polemiky o Solovjovovi jako o prorokovi	603
Závěrem	606
JMENNÝ REJSTRÍK	607